

MN3ADR

Time-2 hours

Marks-(60)

N.B

- a) All Questions are compulsory.
- b) Figures to the right indicate full marks.
- c) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1 Attempt any Two.

(15)

- a) Examine the need for New Economic Policy 1991 in India.
- b) Discuss the concept of Human Development Index.
- c) Explain the government policy measures to promote education in India.

Q.2 Attempt any Two

(15)

- a) What are the features of the New Agricultural Policy, 2000?
- b) Examine the industrial development in India since 1991.
- c) Explain the significance of service sector.

Q.3 Attempt any Two.

(15)

- a) Explain the structure of banking sector in India.
- b) What are the recent changes in Reserve Bank of India's monetary policy?
- c) Discuss the fiscal measures to control inflation.

Q.4 A) State whether the following statements are true or false with reasons

(any four)

(8)

1. After 1991, the share of service sector in India's national income is falling.
2. There are no changes taking place in the occupational structure in India.
3. Growth in population leads to low agricultural productivity.
4. Small scale industries contributes to exports of India.

MN3 ADR

5. Growth in population causes inflation
6. Price stability is an objective of monetary policy.

**B) Select the correct answer from the alternatives given and rewrite the answer.
(any seven)**

(7)

- 1) _____ is not an economic indicator of development.
 - a. National Income
 - b. Per Capita Income
 - c. Quality of environment
- 2) The National Rural Health Mission was launched in the year _____.
 - a. 1991
 - b. 2005
 - c. 2010
- 3) Investment in _____ is a significant investment in human development.
 - a. Health
 - b. Agriculture
 - c. Industry
- 4) _____ is an instrument of public distribution system.
 - a. Minimum Support price
 - b. Cash reserve ratio
 - c. Bank Rate

MN3ADR

5) _____ is not a measure to improve agricultural productivity.

a. Agricultural Price Policy

b. Agricultural Finance

c. Export Finance

6) _____ helps in the process of industrialization.

a. Non favourable political environment

b. Availability of natural resources

c. Non availability of natural resources

7) _____ is not a developmental function of Reserve Bank of India.

a. Agricultural and rural credit

b. Priority sector lending

c. Loan to firms

8) _____ does not cause inflation.

a. Black money

b. Rising fiscal deficit

c. Falling fiscal deficit

9) _____ is a public sector bank.

a. Canara bank

b. Axis bank

c. Citibank

वेळ :- २ तास

गुण :- ६०

सूचना :- १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र. १) कोणतेही दोन सोडवा.

(१५)

- अ) १९९१ चे नवीन आर्थिक धोरणामागच्या गरजांचे परिक्षण करा.
- ब) मानवी विकास निर्देशकच्या संकल्पनेची चर्चा करा.
- क) भारतातील शिक्षण प्रोत्साहनास सरकारच्या धोरणात्मक उपायांची चर्चा करा.

प्र.२) कोणतेही दोन सोडवा.

(१५)

- अ) २००० च्या नवीन कृषी धोरणाची वैशिष्ट्ये कोणते?
- ब) १९९१ पासून भारतातील उद्योगाच्या विकासाचे परिक्षण करा.
- क) सेवा क्षेत्राचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.३) कोणतेही दोन सोडवा.

(१५)

- अ) भारतातील बँकींग क्षेत्राची संरचना स्पष्ट करा.
- ब) भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या सदयकालीन मौद्रिक धोरणातील बदल कोणते?
- क) चलनवाढीचे नियंत्रण करण्याकरिता केलेल्या राजकोषीय उपाययोजनांची चर्चा करा.

प्र.४ अ) पुढील वाक्य चूक किंवा बरोबर सकारण स्पष्ट करा. (कोणतेही चार)

(०८)

- १) भारतामधील राष्ट्रीय उत्पन्नातील सेवा क्षेत्राचा वाटा १९९१ नंतर कमी झाला आहे.
- २) भारतातील व्यवसायिक रचनेमध्ये कोणताही बदल घडून आला नाही.
- ३) शेतीची उत्पादकता लोकसंख्या वृद्धीमुळे कमी होते.
- ४) भारताच्या निर्यातामध्ये लघुउद्योगाचे योगदान आहे.
- ५) चलनवाढ लोकसंख्या वृद्धीमुळे होते.
- ६) किंमत स्थिरता हे मौद्रिक धोरणाचे एक उद्दिष्ट्य आहे.

ब) खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी अचूक उत्तर निवडून ते परत लिहा. (कोणतेही सात)

(०७)

- १) _____ हे आर्थिक विकासाचे निर्देशांक नाही.
 - अ) राष्ट्रीय उत्पन्न
 - ब) दरडोई उत्पन्न
 - क) पर्यावरणाची गुणवत्ता
- २) राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य मिशन _____ साली अंमलात आले.
 - अ) १९९१
 - ब) २००५
 - क) २०१०
- ३) _____ मधील गुंतवणूक ही मानवी विकासातील महत्त्वाची गुंतवणूक आहे
 - अ) आरोग्य
 - ब) शेती
 - क) उद्योग
- ४) _____ हे सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेचे एक साधन होय.
 - अ) किमान आधारभूत किंमत
 - ब) रोख राखीव गुणोत्तर
 - क) बँक दर
- ५) _____ शेतीची उत्पादकता वाढविण्याचा हा उपाय नव्हे.
 - अ) कृषी किंमत धोरण
 - ब) कृषी वित्त
 - क) निर्यात वित्त
- ६) उद्योगीकरणाच्या प्रक्रियेला _____ सहाय्यक ठरते.
 - अ) प्रतिकूल राजकीय वातावरण
 - ब) नैसर्गिक साधनसंपत्तीची उपलब्धता
 - क) नैसर्गिक साधनसंपत्तीची अनुपलब्धता
- ७) _____ हे भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे विकासात्मक कार्य नव्हे.
 - अ) शेती व ग्रामीण कर्ज
 - ब) प्राधान्य क्षेत्र कर्ज
 - क) औद्योगिक कर्ज
- ८) _____ हे भाववाढीचे कारण नव्हे.
 - अ) काळा पैसा
 - ब) वाढती राजकोषीय तूट
 - क) राजकोषीय तूटीतील घट
- ९) _____ हे सार्वजनिक क्षेत्रातील बँक आहे.
 - अ) कॅनरा बँक
 - ब) ऑक्सिस बँक
 - क) सिटी बँक